

POSTANOWIENIE

Dnia 13 kwietnia 2011 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Lech Walentynowicz (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Bogumiła Ustjanicz

SSN Dariusz Zawistowski

w sprawie z wniosku E. S.A. w K. – Oddziału w C.

przy uczestnictwie Bolesława P.

o ustanowienie służebności przesyłu,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 13 kwietnia 2011 r.,

skargi kasacyjnej uczestnika postępowania

od postanowienia Sądu Okręgowego

z dnia 11 maja 2010 r.,

oddala skargę kasacyjną.

Uzasadnienie

Postanowieniem z dnia 11 maja 2010 r. Sąd Okręgowy obciążył nieruchomość położoną w P., pow. K. (działkę nr 43/2 wpisaną do księgi wieczystej nr [...]), stanowiącą własność Bolesława P., na rzecz E. S.A. Oddział w C. służebnością przesylu polegającą na prawie przeprowadzenia pasem gruntu o powierzchni 361 m² (opisanym szczegółowo w opinii biegłego geodety) napowietrznych linii energetycznych oraz posadowienie stacji transformatorowej słupowej STS 20/250, słupów średniego napięcia 15 kV i korzystania z tego pasa w zakresie niezbędnym do usuwania awarii, wykonywania konserwacji, remontów i wymiany urządzeń elektroenergetycznych. Zasądził również od wnioskodawcy E. S.A. Oddział w C. na rzecz uczestnika postępowania Bolesława P. wynagrodzenie w wysokości 10 966 zł.

Sąd ustalił, że należąca do uczestnika działka nr 43/2, o powierzchni 1,1078 ha, obejmuje grunty orne, las i grunty leśne. Jest niezabudowana, nieogrodzona i nieuprawiana. Na jej części (o powierzchni 361 m²) usytuowane są urządzenia przesylowe wnioskodawcy w postaci stacji transformatorowej STS 20/280 na czterech słupach oraz linii energetycznej średniego napięcia 15 kV na dwóch słupach. Wnioskodawca wzywał uczestnika do uregulowania służebności przesylu, ale bezskutecznie. W toku postępowania sądowego uczestnik zgodził się na ustanowienie służebności za godziwym wynagrodzeniem. W sprawie I C 292/05 Sąd Okręgowy zasądził od wnioskodawcy na rzecz uczestnika wynagrodzenie za 10-letnie bezumowne korzystanie z części działki nr 43/2 w wysokości 266 159,62 zł.

Sąd Rejonowy uznał, że istnieje podstawa prawna do ustanowienia służebności przesylu (art. 305¹ k.c.) z należnym wynagrodzeniem (art. 305² § 1 k.c.). Wysokość tego wynagrodzenia została ustalona na podstawie opinii biegłego, z której m. in. wynikało, że ograniczenie praw właściciela dotyczy terenu o powierzchni 1080 m², w tym obszaru bezpośrednio położonego pod linią energetyczną (720 m²), na którym ograniczone zostały możliwości budowlane. Nastąpiło też trwałe obniżenie wartości rynkowej całej działki oraz uciążliwość dla właściciela związana z obsługą urządzeń przesyłowych.

Stanowisko to podzielił Sąd Okręgowy oddalając apelację uczestnika postępowania.

Sąd drugiej instancji podkreślił, że w postępowaniu pierwszoinstancyjnym uwzględniono wszystkie wnioski dowodowe stron złożone przed zamknięciem rozprawy i było ono wystarczające do wyjaśnienia istotnych okoliczności sprawy. Nie było natomiast podstaw do uwzględnienia wniosków dowodowych zamieszczonych w apelacji, ponieważ mogły być zgłoszone przed Sądem I instancji (art. 381 k.p.c.).

Sąd Okręgowy wyraził też pogląd, że wynagrodzenie określone w art. 305² § 1 k.c. ma postać świadczenia jednorazowego rekompensującego uszczerbek właściciela, ale nieprzynoszącego zysku.

Uczestnik postępowania w skardze kasacyjnej wniósł o uchylenie postanowienia odwoławczego i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Skarżący zarzucił naruszenie przepisów postępowania, a mianowicie:

- a) art. 217 § 2 k.p.c. przez nieprzeprowadzenie wszystkich wniosków dowodowych, w szczególności z opinii biegłych, którzy wydali opinię w sprawie I C 292/05, z dowodu z oględzin, z dowodu z opinii biegłego z zakresu budownictwa na okoliczność przeniesienia urządzeń przesyłowych w inne miejsce oraz dowodu z opinii innego rzeczoznawcy co do wysokości wynagrodzenia przysługującego właścicielowi;
- b) art. 224 i 227 k.p.c. w związku z art. 626 k.p.c. przez zaniechanie przeprowadzenia obligatoryjnego dowodu z oględzin oraz przez przedwczesne zamknięcie rozprawy;
- c) art. 225 k.p.c. przez zaniechanie otwarcia na nowo zamkniętej rozprawy.

Powołał się również na naruszenie prawa materialnego, a mianowicie art. 305² k.c. i art. 5 k.c. przez przyznanie mu jednorazowego wynagrodzenia zamiast periodycznego.

Zarzucił także naruszenie przepisów konstytucyjnych dotyczących równego traktowania obywateli (art. 32 Konst.) oraz chroniących prawo własności (art. 64 ust. 3 Konst.).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Uczestnik wyraził w sposób jednoznaczny zgodę na ustanowienie służebności przesyłu (k. 43). Podstawa prawna uzasadniająca żądanie wnioskodawcy istniałaby także przy braku zgody właściciela (zob. art. 305¹ k.c.). Jedynym rzeczywistym problemem prawnym w tej sprawie była w konsekwencji wysokość wynagrodzenia przysługującego właścicielowi (art. 305² § 1 k.c.).

Uczestnik twierdził, że wynagrodzenie te powinno mieć charakter okresowy. Istnieją jednak poważne argumenty na rzecz kwalifikowania wynagrodzenia jako jednorazowego świadczenia pieniężnego, do których przychyliły się oba Sądy. Jest to jednak problem teoretyczny, niemający istotnego znaczenia w rozpoznawanej sprawie, w której należało ocenić, czy przyznane wynagrodzenie było odpowiednie, niezależnie od formy płatności.

Odnosząc się do zarzutów procesowych należy wskazać, że dotyczą one wyłącznie postępowania pierwszoinstancyjnego, podczas gdy Sąd Najwyższy rozpoznaje skargę kasacyjną od wskazanych prawomocnych orzeczeń wydanych przez sąd drugiej instancji (por. art. 398¹ § 1 k.p.c.), oceniając uchybienia tego sądu w granicach podstaw, skonkretyzowanych wskazaniem konkretnych „naruszonych” przepisów (art. 398³ § 1 k.p.c. w związku z art. 398¹³ § 1 k.p.c.). Sąd Najwyższy nie może zastępować strony (jej pełnomocnika) i formułować za nią zarzutów kasacyjnych w sposób poprawny. Przepisem, który odnosi się do postępowania odwoławczego, jest m. in. art. 381 k.p.c., ale nie został on w skardze kasacyjnej powołany.

Należy podkreślić, że wysokość należnego właścicielowi wynagrodzenia została zasądzona na podstawie kompetentnej opinii biegłego i nie istnieją w aktach sprawy dowody podważające tę opinię. Sąd Okręgowy nie mógł orzekać na podstawie okoliczności nieustalonych, hipotetycznych.

Bezskuteczność zarzutów procesowych przesądza również o bezzasadności zarzutów materialnoprawnych. Ustalone w sposób prawidłowy wynagrodzenie nie może oznaczać naruszenia art. 305² k.c. bądź art. 5 k.c. Potrzeba zastosowania tego ostatniego przepisu nie została wykazana. Również wskazane w skardze kasacyjnej przepisy konstytucyjne zostały powołane w sposób nieuzasadniony.

Ustanowienie służebności ingeruje wprawdzie w prawa właściciela, ale w sposób ustawowo dozwolony, z przewidzianym prawem uwarunkowaniami. Niezrozumiałe jest natomiast powołanie się na art. 32 Konstytucji.

Strona skarżąca nie wykazała w konsekwencji, że Sąd II instancji zastosował i zinterpretował właściwe dla postępowania odwoławczego przepisy w sposób nieuprawniony. Należało zatem oddalić skargę kasacyjną (art. 398¹⁴ k.p.c. w związku z art. 13 § 2 k.p.c.).